

Colofon

"Cronicke van den lande van Philippuslandt" is een uitgave van de Heemkundekring "Philippuslandt". Het tijdschrift verschijnt 2 tot 3 maal per jaar.

onder re dactie van:

C. Overwater
E. an der Vlies-van Dijke
J. Kempeneers

ISSN 1569-2922

Bestuur:

F.J. Goossen (voorzitter)
C. Overwater (secretaris)
A. Wesdorp (penningmeester)
E. van der Vlies-van Dijke
J. Kempeneers

Secretariaat

p/a West-Havendijk 84
4651 VZ Steenberg
Tel. : 0167563146
Fax : 0167540097
e-mail: coverwater@freeler.nl

K.v.K. nr.: 22.047.800
Rabobank: 3402.12.489
Postbank: 6.714.287

Website: www.sint-philipsland.nl

Kaart op de voorzijde:

KAARTE VAN DEN TRAGEL BY PHILPLANT &c DOOR IAN MANTEAU,
Ingenieur van Zeelant A°.... en gecopieert den 3 Novemb. 1744 door Anthony Hattinga.
Kaart aanwezig in archief Ambachts Heerlijkheid van Sint Philipsland, nr 79/1.

HEEMKUNDEKRING "PHILIPPUSLANDT"

Nr. 4

Cronicke, 2^e jaargang, nr. 3 - december 2002

Inhoud

Naompje, deserteur van Napoleon
In memoriam
Op diefstal betrapt
Jeugdbrandweer Sint-Philipsland

Vakantieherinneringen aan Flipland
Stamreeks Elizabeth Beurkens
Nieuws van de werkgroepen
Verslag van de inloopochtend
Ledenlijst

Van de redactie

Met genoegen bieden we u dit jaar een derde exemplaar van de Cronicke aan, een waardevol boekje vol historie en foto's uit de geschiedenis van Flipland, waarmee u de komende winteravonden kunt doorbrengen. Onder de engelse term "oral history" verstaan we de overlevering van verhalen uit monde van degene die het zich herinnert, opgetekend door een journalist of schrijver. Speciaal dit kerstnummer van de Cronicke bevat dergelijke verhalen uit de herinnering, o.a. het verhaal 'op diefstal betrapt' en 'naompje' wat zelfs geleid heeft tot nader archiefonderzoek, maar ook de vakantieherinneringen van een emigrant die Flipland niet vergeten is. Ook treft u in dit nummer een overzicht van de geschiedenis van de jeugdbrandweer aan en is er een stamreeks opgenomen, dit keer van een kleindochter van Dhr. Toon Beurkens, ons allen wel bekend als "Toon van de bank". Tenslotte kunt u weer meelesen wat er in de werkgroepen gebeurt, waarbij we speciaal aandacht besteden aan de werkgroep die de herdenking van de Ramp heeft voorbereid. Let u in dit verband ook op het nieuwe thema op onze mooie website: www.sint-philipsland.nl Nieuw voor ons zijn de inloopochtenden, waarmee we het contact met de leden willen versterken en waar u naar hartelust kunt komen meepraten of de collectie oude foto's of voorwerpen kunt bewonderen. De eerste keer leverde dit zelfs verrassende geschenken op voor onze vereniging, waar we zeer verguld mee zijn. U bent van harte welkom.

Namens de Heemkundekring willen we ook uw aandacht vestigen op het binnenkort te verschijnen 400 pagina's dikke boek over Sint-Philipsland, ter herdenking van de Ramp. Het boek, in kleurenomslag gebonden, bevat ruim 200 foto's en zal € 19,95 gaan kosten. U kunt nog een exemplaar bestellen bij de auteur, Jan Kempeneers, of via de website, wel graag vóór 30 december 2002, in verband met het bepalen van de oplage.

Veel leesplezier met dit nieuwe nummer en met het oog op de aanstaande jaarwisseling wensen we u tenslotte een goede gezondheid en de beste wensen voor 2003!

Om te onthouden :

15 februari 2003 - Inloopochtend Verenigingsgebouw Schoolstraat 9.30 tot 12.00 uur.

27 maart 2003 - Algemene ledenvergadering, aanvang 20.00 uur. Dhr. J. van der Ster hoopt ons dan zijn bijzonder interessante reportage: "De berging van de Koersk" te laten zien.

Bezoek onze website: www.sint-philipsland.nl

Een historisch winterplaatje van de Nederlands Hervormde Kerk.

Naompje, deserteur van Napoleon

Door Kees Overwater

In de meeste families circuleren wel verhalen over vroegere gebeurtenissen in de familie of op ander gebied. Eén van de doelstellingen van de heemkunde is om deze verhalen te achterhalen en vast te leggen om te voorkomen dat ze verloren gaan.

In de Fliplandse familie Van Dijke kende men vroeger het verhaal over “Naompje”, een lid van de familie dat uit het leger van Napoleon zou zijn gedeserteerd en daarna zou zijn ondergedoken op één van de boerderijen op Flipland. Toen ik dan ook bij mijn onderzoek voor het historisch archief op een ‘fugitieve’ Cornelis van Dijke stootte, dacht ik de deserteur te hebben gevonden. Dit te meer omdat ik wist dat Johannes van Dijke, bewoner van Bouwlust, een zoon had die Cornelis heette.

De gevonden Cornelis woonde in het huis Voorstraat 29, dat hij in 1796 van zijn schoonvader Marinus Klaassen had gekocht. Op 22 december 1809 werd dit huis door Marinus Antony Catshoek, door de gemeente aangesteld als sequestor in de boedel van de “fugitieve” Cornelis van Dijke en zijn overleden huisvrouw Janna Marinusse, voor f 220.- verkocht aan Hendrik Gerrit Krijgsman. (RA 5881 nr. 42).

Hoewel er geen directe aanwijzingen waren, en ook nu nog niet zijn, dat deze Cornelis gedeserteerd was, bracht het familieverhaal me op dit idee. Misschien was het ook wel een deserteur maar uit nader onderzoek bleek dat het in geen geval ‘Naompje’ was. Cornelis, de zoon van Johannes (ged. 10-11-1771) trouwde op 20 maart 1798 met Janna Mol (ged.

De Reephoeve met op de voorgrond de oorspronkelijke woning.

17-4-1779) en hij kreeg daarmee Machiel Mol, 'de schout', als schoonvader. Hij was zeker niet de voortvluchtige.

Wie het wel was kon later worden vastgesteld naar aanleiding van een interview dat Kees van Nieuwenhuizen en Rinus van Dijke afnamen van Abraham en Adriaan van Dijke, zoons van Karel Willem van Dijke en Elizabeth Pieterella Mol, 'van' de Slaakhoeve. Uit deze interviews is de volgende geschiedenis te distilleren:

Aan de krijgstocht van Napoleon naar Rusland heeft ook een dienstplichtige Van Dijke deelgenomen. Zijn voornaam was 'Janissie' maar in de familie werd hij 'Naompje' genoemd. Waarschijnlijk was het een halfbroer van Pieter en Bram van Dijke.

Het is niet bekend hoe diep Naompje in Rusland is geweest. Wel dat ze zowel op de heen- als op de terugweg steeds werden aangevallen, vooral door de Kozakken. Zijn afwezigheid heeft ongeveer negen maanden geduurd. Waarvandaan hij is gedeserteerd is ook niet bekend, zeker is wel dat ze met een grote club waren. Het was natuurlijk een levensgevaarlijke onderneming want op desertie stond de doodstraf. Ze liepen 's nachts door het open veld en sliepen overdag in het bos. Om 's ochtends aan eten te komen, werd er geloot wie dit bij een boer zou gaan vragen. Als die man dan niet op tijd terug was, gingen ze eveneens door, want dan dorsten ze niet meer te wachten. Een verschoning of iets dergelijks om te wassen was er niet bij, de mensen hadden gaten in d'r lijf van het ongedierte.

Toen ze eindelijk in België kwamen, was er van heel de groep nog elf man over. Op een gegeven moment stuitten ze op een groep van elf gendarmes en er was maar één mogelijkheid en dat was vechten. Onder de deserteurs was een smid uit Antwerpen, een ijzersterke grote vent met één duim, die zeven gendarmes doodde. Naompje nam de vier anderen voor zijn rekening.

Aangekomen in Roosendaal had Naompje nog maar één metgezel over en daar is hij mee naar diens huis gegaan. Ze hebben zich daar natuurlijk eerst gewassen en verschoond. In de loop van de dag kwamen onverwacht de gendarmen. De maat die het huis kende was al weggekropen maar Naompje zou zeker zijn opgepakt. Hij was met de huisvrouw in de keuken en droeg een schone blauwe kiel. De vrouw behield haar tegenwoordigheid van geest, want toen een gendarme de keuken binnenstapte zei ze tegen Naompje: "Kom slager, zullen we eens bij het beestje gaan kijken?", alsof hij er was om een koe te kopen. Zo redde ze hem.

Van Roosendaal is hij naar Sint Philipsland gewandeld waar hij 's zondagmorgens om ongeveer half vier aankwam. Op de Oostdijk kwam hij een vrouw tegen die hij vastpakte en toebeet: "Denkt erom, als je me verraadt, sla ik je dood". Hij was natuurlijk verwilderd door al die omstandigheden. Thuisgekomen is hij op de zolder in de schuur weggekropen. Daar en in een schuurtje in het land heeft hij maanden ondergedoken gezeten totdat Napoleon verslagen was. De gendarmen wisten dat hij gedeserteerd en teruggekomen was en hij werd dan ook actief gezocht. Eens kwamen ze ook in dat schuurtje, maar omdat er zoveel koppespinnen zaten dachten ze dat hij daar niet kon zitten en gingen ze verder. Toen had hij wel geluk.

In 1815 is Naompje weer mee geweest naar Waterloo, onder Prins Willem, de latere Koning Willem II. Er werd op Flupland iemand gevorderd om gewonden te rijden en men achtte Naompje daarvoor het meest geschikt. Hij is met een tuig paarden en een wagen

naar Waterloo gegaan. Een keer had hij een stel Engelsen op de wagen waarvan er één nogal vloekte. Noampje kon dat niet hebben en hij pakte een stuk ijzer waarmee hij die vent een klap op z'n kop gaf. "That's very good" zeiden die andere Engelsen, alsof ze zeggen wilden, 'anders krijgen wij ook nog een klap'.

Er circuleert in de familie ook nog een ander verhaal over Noampje. Zijn vader was boer op de Reephoeve en toentertijd bestond het gebied van wat nu AnnaJacobapolder is nog uit schorren en water. Eens had z'n vader tarwe verkocht en die werd in een scheepje geladen dat in Bruintjeskreek lag. Terwijl ze om de laatste zakken waren lichtte de schipper het anker en ging er onder een gunstige wind vandoor. Noampje is vlug z'n geweer gaan halen en heeft nog op de schipper geschoten maar die was al te ver weg.

We moeten ons bewust blijven dat dit verhalen uit overlevering zijn. Er zit ongetwijfeld een kern van waarheid in maar of die in de loop van de tijd niet wat aangepast is, is niet met zekerheid te zeggen.

P.S. De Ruslandganger blijkt Johannis van Dijke geweest te zijn, ged. Sint Philipsland 1-7-1790, ovl. ald. 17-2-1863, zoon van Adriaan van Dijke (geb. Westkerke 1-1-1763 – ovl. Sint Philipsland 3-2-1849) en Jannetje Cornelisdochter Reijngoudt (geb. Sint Philipsland, datum onbekend – ovl. Sint Philipsland 26-9-1803). Johannis is ongetrouwd gebleven, hij woonde later in op Bouwlust bij zijn halfbroer Bram van Dijke en zijn stiefmoeder Maria van Oeveren.

In memoriam

Blijde en droeve tijdingen wisselen elkaar af. Zo is dat ook in onze heemkundekring. Op 27 september 2002 bereikte ons het bericht dat Johanna Pieterella Kunst-Verwijs plotseling was overleden. Nog niet zo lang daarvoor, 14 maart 2001, werd haar man Pieter Marinus Kunst, eveneens plotseling, van haar zijde weggerukt. Na een huwelijk van bijna 68 jaar hadden ze in hun leven, dat niet altijd over rozen ging, veel lief en leed samen gedragen. Zes en zestig jaar woonden ze op dezelfde locatie. Hun huis werd in 1953 verwoest door het water, maar bijna op het zelfde plekje kwam er een nieuwe woning voor in de plaats. Na het overlijden van haar man kon ze – ondanks de bezoeken die ze kreeg – de eenzaamheid niet meer de baas. 20 juni j.l. kreeg ze een kamer in zorgcentrum "De Schutse" te Sint-Annaland. Vanaf het begin mengde zij zich als een allemansvriend onder de bewoners. Ze was het vlug gewend. Ze hield van gezelligheid en waar Johanna was, daar was gezelligheid. Daarom waren de oudjes in "De Schutse" van streek toen er een bericht uit Lunteren kwam dat ze was overleden. Met haar invalide zus Pietje was ze op een speciaal vakantieadres, waar ze samen een weekje zouden logeren, toen plotseling het einde kwam. Johanna is 89 jaar oud geworden. Ze was vooral geïnteresseerd in de jonge geschiedenis van Sint-Philipsland. Al meer dan 50 jaar verzamelde ze allerlei wetenswaardige knipsels van ons eiland en niet te vergeten de verzameling ansichtkaarten en andere foto's van Flipland en Anna Jacobapolder. Ze was erg mededeelzaam. "Waarom zou ik er een ander niet van laten meegenieten", zo dacht zij erover. Tien jaar geleden mochten we haar plakboeken kopiëren en nog niet zo lang geleden haar dorpsgezichten

scannen. Dank zij Johanna beschikt onze vereniging over veel gegevens uit haar verzameling. In 1973 publiceerde zij het eerste deeltje "Sint-Philipsland in oude ansichten", wat in veel huiskamers op de boekenplank ligt. Dankbaar zullen wij ons haar blijven herinneren.

Namens de kring
Jan Kempeneers

Op diefstal betrapt

Enkele maanden voordat Johanna Kunst in juni 2002 uit Sint-Philipsland naar Zorgcentrum "De Schutse" vertrok hadden we nog een kort interview met haar over de Watersnoodramp in 1953, dat we hieronder afdrukken.

Toen Johanna Verwijs en Piet Kunst op 28 april 1933 trouwden, voelden ze zich gelukkig dat ze meteen een woning hadden. Op de Henriëttehoeve die al generaties lang door de familie Stols werd beboerd stonden twee oude arbeiderswoningen. In het ene huisje woonden Ko en Lena Verwijs-Reijngoudt en het andere mochten Piet en Johanna huren voor f 1,50 per week. Nog maar twee jaar woonden ze er toen Stols besloot om de oude stulpjes af te breken en er één nieuwe woning voor in de plaats te bouwen. Het jonge echtpaar moest op zoek naar andere woonruimte. Achter de boomgaard van vrouw Mol waren aan de Oostdijk in 1913 vijf nieuwe woningen gebouwd, waar de ouders van Piet, Johannes Kunst en Apolonia Stoffelina Schoonaard er een van hadden gekocht. Nog maar 15 jaar oud was Piet toen zijn moeder op 22 maart 1929 stierf. Menigmaal vertelde hij erover. Het was een strenge winter en dicht bij het huisje op de begraafplaats moest een graf voor zijn moeder worden opengehakt. Vader Kunst woonde nu nog met zijn dochter Lena, negen jaar jonger dan Piet, in zijn woning. Door de nood gedwongen trok het jonge echtpaar, waar inmiddels dochter Ploon was geboren, bij vader Kunst in huis.

Johanna vertelt daarover: "Toen we daar kwamen woonde Jane Stouten tegenover ons. Ze had een winkeltje in het achterhuis. Haar man, Hendrik Stouten werkte bij de gemeente. Ik weet het nog goed, 's avonds ging hij met een laddertje op zijn schouders door het dorp om de straatlantaarns aan te steken. Het was toen zo gezellig, je leefde veel intiemer met elkaar dan nu". Het jonge echtpaar Kunst was wat woonruimte betreft uit de zorgen. De maaltijden gebruikten ze met vader Kunst en zuster Lena gezamenlijk. Kunst gaf zijn schoondochter elke week een bepaald bedrag voor de kost en verzorging en toen dochter Lena de deur uit ging kwam daar geen verandering in. "Hij bleef hetzelfde geven, toen werd ik er nog beter van", zo vertelt Johanna.

Naar het Stoofhof

Zo kwamen we met haar in gesprek over de rampnacht in 1953. Vanwege de zware noordwesterstorm aarzelden ze om naar bed te gaan. Naast hun woning gaapte de open vlakte van de Oude Polder. Toch is het gezin ook die avond, evenals opa Kunst, zij het dan wat later dan ze gewend waren, naar bed gegaan. Midden in de nacht werden ze opgeschrikt. Het bleek Teeuw van Duuren te zijn die op de vensterblinden klopte. Hij

woonde maar op korte afstand van hen vandaan. Hij was van de haven naar huis gekomen omdat er groot gevaar dreigde voor een dijkdoorbraak. De hele nacht was de polderwerker daar al geweest, maar nu was het niet verantwoord meer om langer te wachten. Hij klopte heel de buurt wakker en zoals bij Johanna en Piet zei hij overal: "Blijf hier niet in huis, ga maar naar de andere kant van de dijk". Ze wisten wel dat ze zijn raad niet in de wind moesten slaan.

Direct werd bij Piet en Johanna begonnen om de spulletje boven te brengen. "Bijna alles was boven. Ook het doosje met het geld van opa Kunst had ik al boven gezet", zo vertelt ze. Johannes Kunst was 'baander', loonwerker, zouden we nu zeggen. Hij had twee span

Pieter Marinus Kunst en Johanna Pieterella Kunst-Verwijs bij hun 65-jarig huwelijksjubileum in 1998.

paarden en daarmee bewerkte hij het land van de kleine boertjes. Ook voor de gemeente werkte hij met zijn paarden en het was de gewoonte dat ze in januari van het gehele jaar kwamen betalen. Dan was het laatste werk gedaan, het land was geploegd en dan konden de rekeningen de deur uit. Zodoende zat er een heel bedragje in het doosje. "Waar heb je het doosje gedaan Wanne?", vroeg opa. Ook dat had Johanna op de zolder geschoven. Blijkbaar vertrouwde opa dat niet, ging de trap op en bracht het mee naar beneden. "Toe Wanne, steek dat eens in je tas".

Zo gingen ze zonder om aan het schamele spaarpotje van Piet en Johanna zelf te denken naar de overkant van de dijk. Op het Stoofhof woonde oom Marien Kunst, de broer van opa. De deur werd op slot gedaan. Zo bevonden opa Kunst, Piet en Johanna zich met de kinderen Ploon, Jo en Laurien aan de andere kant van de dijk. Daar voelden ze zich voorlopig veiliger. Ze hadden de raad van buurman Van Duuren met tegenzin, maar aan de andere kant dankbaar aanvaard.

'Hij knikte tevreden'

In het huis waar eerder Jane Stouten haar winkeltje had woonde nu het gezin Willem Wagemaker en Leuntje van Duuren met hun dochters Mientje en Dinie. Willem had zijn koeien losgesneden en moest zich haasten om aan de dijk te komen. We waren een poosje bij oom Marien toen buurman Willem daar binnen kwam en zei: "Kom 's mee Jewanna"! "Ik ging met hem mee tot op de dijk. Ik wist niet wat ik zag. Hij wees me naar de plaats waar onze huisjes hadden gestaan, zijn veestallen, de school en waar zijn ouders hadden gewoond. Er was niets meer van te zien. Alleen een woeste watermassa. Alles was weg. Kort na zes uur zijn we lopend naar het aardappelkoelhuis in de Prins Hendrikpolder gegaan. In een van de gangen konden we wachten tot de bussen uit Noord-Brabant ons kwamen ophalen. Eerst naar Steenbergen, toen naar Roosendaal". Dat opa nu toch zo bezorgd was over zijn centjes, dacht Johanna. Bij iedere schok hoorde ze het wisselgeld in het doosje rinkelen. "Wie staat er bij stil dat je huis elk ogenblik zal verdwijnen? Daar reken je niet op". Met een zacht grinnikend lachje keek opa zijn schoondochter Wanne dankbaar in de ogen toen ze in Roosendaal op het evacuatieadres het doosje bij hem op tafel zette. Hij knikte tevreden.

In de Stationsstraat had vader Kunst zijn landbouwschuurtje waarin ook de paarden stonden. Piet en zoon Jo hadden die eerst in het weiland in de Prins Hendrikpolder gebracht. Daar waren de beesten veilig. Zowel vader Kunst als Piet bewerkte in de drukke periode met twee paarden het land bij de kleine boertjes. Kort daarop veranderde het. De tractoren namen het werk van de paarden over. "Het was geen vetpot", vertelt Johanna. "Nu schrijven ze al uren als ze van huis gaan, maar toen vanaf de tijd dat ze op het land kwamen".

"In die tijd was het een armoedig bestaan, naar de slager ging je nooit. Elk jaar werden bij ons twee varkens geslacht. Die hielden we hier achter. Vader was meestal eerder thuis en dan had hij ze al gevoerd voor Piet thuis kwam. Hij kookte geregeld een kookbus met krieltjes. Als hij het eten klaarmaakte, deed hij er een paar handen gerstemeel door, dan hadden ze lekker eten hoor. Beter dan nu. Nu krijgen die beesten heel ander eten. Van alles word er doorheen gemengd en je proeft het aan het vlees hoor. Ze worden niet meer gebrand, alles gaat meteen in de koeling en dan is dat lekkere verse smaakje er af.

Gastvrij

In Roosendaal kwamen we eerst met alle mensen in een groot lokaal. Je voelde je zo verlaten. Maar de mensen zijn reuze goed voor ons geweest. We kwamen in de Spoorstraat. Die man kwam altijd met olie en benzine bij Piet van Leun hier op het dorp. Vader met Ploon en Krijn waren bij mensen aan de overkant van de straat. Krijn sliep bij opa en Ploon bij een dochtertje van die mensen. Jo en Laurien waren bij ons.

Toen we terug mochten zijn we bij Kees Neele in het schuurtje gaan wonen. Vroeger was dat de smederij van oom Liza Boone. Dat hebben we ingericht met wat spulletje, van de een dit en van de ander dat. We sliepen op het zoldertje. In het midden was een trapgat. Aan de voorkant naar de Achterstraat sliepen vader en Jo aan de ene kant en Ploon met Laurien aan de andere kant. Piet en ik sliepen aan de achterzijde. Daar hingen ook de zondagse kleren. Daar moest je ook een plekje voor hebben. Het was aardig ingericht. Ons oude gootsteentje en de waterkraan hebben ze uit de puin gehaald en dat is in het achterste gedeelte aangesloten op de riolering. Eén hoek had ik om de aardappels en de groenten te wassen en aan de andere kant stond een tafel met daarop de oliestellen. Het was een goede oplossing. We waren met z'n zessen en we hoefden niet in te wonen. In de puinhopen van ons huis hebben we nog gezocht of we iets konden vinden. We hadden een kastje van Piet z'n moeder met mooie snuisterijen. En een gouden vijfje. Zijn moeder had dat al eens gevonden in het straatvuil. Dat was voor Ploon bedoeld want die heette naar zijn moeder. Nooit hebben we er iets van teruggevonden".

Het was maar een klein kamertje in het schuurtje naast de kerk in de Achterstraat. Zoals ze altijd geweest is, ook daar was Johanna gastvrij. De beschadigde woningen in de Achterstraat werden nog bewaakt toen ze daar woonden. De twee politieagenten die daar wacht liepen riep Johanna op de koffie, en 's avonds kregen ze een borreltje. Ook zij hielden van gezelligheid. Zo ging dat dag in dag uit.

Binnen was het goed ingespannen, maar een toilet ontbrak nog. Wrakhout was er genoeg, het was immers maar voor tijdelijk gebruik. Een vierkant hokje, een schotje met een balkje en een houten bril met een emmer eronder en de plee was klaar. Alleen nog een deur, maar die lagen er ook genoeg bij het wrakhout. Een haakje van binnen en een 'wurfel' van buiten, het was immers maar een noodvoorziening.

Dagelijks deden de politieagenten hun werk. Heen en weer door de straten of er niets uit de huizen werd onttreemd. Daar moesten ze voor waken. Een praatje met Bram Faasse, de kolenboer uit de Achterstraat leverde werk op voor het tweetal. Hij vertelde tegen de agenten dat hij een probleem had: "Ik ben een deur kwijt en die hangt bij Piet Kunst aan een w.c., die hij bij Kees van de Sjaap achter het schuurtje gemaakt heeft. Hoe krijg ik die deur terug?" Bram deed er wat kribbig over. "Luister eens", zeiden de agenten, "Dat grapje lossen wij voor jouw op. Daar zijn we voor". De twee politiemannen hadden er schik in. Op dezelfde tijd gingen ze weer naar Johanna voor hun borreltje, een opstekertje om de nacht in te gaan. Ze zouden ze wel eens beetnemen. Bij Johanna binnengekomen maakten de mannen nu eerst bekend waarvoor ze kwamen. Piet keek over zijn krant toen ze zeiden dat ze eerst wat te vereffenen hadden: "U bent op diefstal betrapt en dat hadden we van jullie niet gedacht". Piet liep al wat rood aan. "U hebt een deur onttreemd van de heer A.S. Faasse uit de Achterstraat en die moet terugkomen". "Ja maar", zei Piet. "Ja, die man heeft aangifte gedaan, dus wij zijn gestuurd". Om verdere escalatie te voorkomen en hun borreltje niet mis te lopen boden de agenten aan om voor een andere deur te zorgen, zodat de plee toch afgesloten kon worden. Na dit avontuur werd er in de noodwoning van Kunst smakelijk gelachen om de grap die de agenten met Piet en Johanna hadden uitgehaald.

In het late voorjaar van 1954 zijn ze verhuisd naar de nieuwe woning aan de Oostdijk. Zeven en dertig jaar heeft Johanna haar schoonvader verzorgd. Een leven met veel

wederwaardigheden lag achter hen. Gescheiden gingen ze op naar de kerk. Johanna bleef haar kerk waar opa Ds. L. Boone had gepreekt tot haar dood toe trouw. Piet was Hervormd opgevoed. Toen hij overleed was hij bijna 50 jaar koster in deze kerk. "Godsdienst is liefde, geen vijandschap", zei Johanna toen ze 60 jaar getrouwd waren. "Een allemansvriend", zo typeerde zij zichzelf.

Jeugdbrandweer Sint Philipsland toen en nu

Door Jan-Willem Kempeneers

Inleiding

Stil... Luister... Wat hoor ik daar? Een sirene. Opeens is het bij de brandweerkazerne van Sint Philipsland heel druk. Uit allerlei hoeken en gaten komen jongens aangerend. Bij de kazerne aangekomen gooien ze de grote deuren open en kleden zich als hazen om. Binnen luttele seconden is dit allemaal gebeurd. Weer een sirene. De oude Chevrolet brandweerwagen rijdt de kazerne uit met zwaailicht en sirene aan. De brandweerwagen gaat richting de Mosselkreekstraat. Daar aangekomen staat er een houten schuurtje in brand. De wagen staat nog niet stil of de eerste jongens springen er al uit. De bevelvoerder schreeuwt zijn bevelen in het rond: "Lage druk gereedmaken tot verdeelstuk, verkennen, pompbediende water"!!! Nadat bekend is dat het om een bouwkeet gaat, worden de eerste stralen op het vuur gericht. Als de vele toeschouwers te dicht bij komen worden de waterstralen even op hun gericht.

Wie weet dit niet meer? Behalve de heel jonge kinderen zal iedereen zich dat tafereel nog herinneren. Op koninginndag gaf de jeugdbrandweer altijd een demonstratie. In het begin werden meestal houten kotjes aangestoken maar later werden dit één of twee auto's. Soms werd met medewerking van het Rode Kruis en de politie een auto-ongeval nagebootst waarna de auto in brand vloog. Dertig jaar lang heeft de jeugdbrandweer demonstraties mogen houden. De laatste jaren mag het niet meer vanwege de aangescherpte milieueisen. In dit artikel willen we de jeugdbrandweer van Sint Philipsland eens van dichtbij bekijken.

De oprichting

Op een avond in het najaar van 1967 lopen enkele jongens over de Voorstraat naar het huis van brandweercommandant Kees Stouten. Ze willen de commandant een bezoekje brengen, de reden daarvan is om te vragen of hij een jeugdbrandweerkorps op wil richten. Aanleiding hiervoor is het regelmatig meedoen als slachtoffer bij de vrijwillige brandweer. Nadat ze de commandant het idee hebben voorgelegd is hij meteen enthousiast en na wat heen en weer gepraat wordt op 7 november 1967 de jeugdbrandweer van Sint Philipsland officieel opgericht. Over leden heeft men niet te klagen want de jongens hebben op school genoeg verteld over het nieuwe jeugdkorps om hun klasgenoten ook enthousiast te maken. De leiders van het korps waren commandant Kees Stouten en ondercommandant Rien van Duuren. Zaterdagsmorgens had men theorieles in de kazerne

of ging men in de oude Chevrolet ergens naar toe om te oefenen met slangenrollen en dergelijke.

De jeugdbrandweer in 1969 in de Mosselkreekstraat.

brandweeroveralls. De wit met koper beslagen helmen werden aangeschaft in 1981. Tegenwoordig wordt tijdens wedstrijden en oefeningen het geel/zwarte uniform, zowel bij de aspiranten als bij de junioren, nog steeds gedragen. De aspiranten dragen de wit met koper beslagen helmen terwijl de junioren de oranje Jeugd-Gallethelmen, die in 2002 aangeschaft werden, dragen. Toen men in 1991 naar wedstrijden ging behaalde men een goed resultaat waarna Garage-Taxibedrijf J.W. Wolse tassen schonk om de kleding in mee te nemen naar de wedstrijden.

Feestjes

Op een koude winteravond lopen enkele jongens door het dorp. Bij het huis van brandweercommandant Kees Stouten aangekomen duwen ze op de bel. Als de commandant de deur opendoet ligt de hal vol pepernoten en wordt hem een fles drank in de handen gedruwd. Aan de andere kant van het dorp gaat het al net zo bij ondercommandant Van Duuren. In de beginjaren hielden de leden altijd een Sinterklaasavond. Ze brachten dan een cadeautje, dat ze van hun eigen geld betaalden omdat er toen nog geen kas was, bij de leiders. In het begin van de tachtiger jaren kregen de leiders zelfs een kerstpakket. Op de zolder van de kazerne hield men eens per jaar een zogenaamd “teeravondje”. De hele kas werd toen leeggemaakt en er werden lekkere dingen van gekocht. Op één zo’n avondje rookten ze eens dikke sigaren. De hele zolder zat vol rook zodat je het bijna in blokken kon snijden en buiten zetten. De muggen en

Kleding

In de beginjaren had het korps nog geen eigen kleding. Ze droegen dan gewoon hun eigen blauwe overalls. Het eerste echte uniform was een T-shirt met een tijgerkop erop, en daaronder nog steeds hun eigen overalls. Deze T-shirts waren geschenken door Piet Neele in 1969. Begin jaren zeventig werd er voor het eerst een echt uitrukuniform aangeschaft. Dit uniform bestond uit een gele jas en een zwarte broek. De helmen waren witgeschilde binnenhelmen van het Duitse leger. Rond 1977 boekte men een vooruitgang met de aanschaf van echte zwarte

vliegen die ook van de partij waren konden waarschijnlijk niet tegen deze rook want die vielen op een gegeven moment dood naar beneden.

Wedstrijden

Tijdens wedstrijden behaalden de leden van het jeugdkorps dikwijls zeer goede resultaten. Het korps doet sinds 1979 mee aan wedstrijden. De eerste wedstrijd werd gespeeld in Middelburg op 21 april 1979. Ze behaalden toen van de 19 deelnemers een 14^e plaats, wat niet slecht was voor een eerste wedstrijd. Sinds 1991 doet het korps ook elk jaar mee met de onderlinge Zeeuwse jeugdbrandweer wedstrijden. In 2002 werden de wedstrijden, in verband met het 35-jarig bestaan van de jeugdbrandweer, in Sint Philipsland gehouden. Landelijk gezien was de jeugdbrandweer erg goed. Dikwijls konden ze na de selectiewedstrijden door naar de landskampioenschappen. Eén keer, op 30 mei 1992, behaalden ze de landelijke titel. Ze werden landskampioen in de Haarlemmermeer. Dat jaar bestond de jeugdbrandweer ook 25 jaar. Op de Zeeuwse wedstrijden op 2 november 2002 te Sint Philipsland werden de junioren vierde van de elf deelnemende ploegen en de aspiranten van de acht deelnemende ploegen eerste.

Jubileum

In 2002 vierde de jeugdbrandweer van Sint Philipsland haar zevende lustrum. Al 35 jaar oefenen deze jongens eens in de twee weken om een goed wedstrijdresultaat te behalen. Diverse activiteiten werden dit jaar georganiseerd. Onder andere een ballonnenwedstrijd, een kleurwedstrijd en de Zeeuwse wedstrijden te Sint Philipsland stonden op het programma. Op 7 november 2002 vierde de jeugdbrandweer zijn 35-jarigste verjaardag. "Fliplandse jeugdbrandweer vlamt al 35 jaar". Zo luidde de kop van een artikel in de PZC over de verjaardag van het jeugdkorps.

Jeugdbrandweer Sint Philipsland, gefeliciteerd met het 35-jarig jubileum!

Geraadpleegde bronnen:

Uit het slop naar de top. Een terugblik op 25 jaar jeugdbrandweer, Jeugdbrandweer Sint Philipsland 25 jaar, 1967 - 1992

NB : Graag zou ik in bezit willen komen van foto's en/of dia's van de jeugdbrandweer in vroeger tijden. Onder andere foto's van demonstraties en wedstrijden zijn welkom. Wie zulke foto's/dia's in zijn bezit heeft zou ik vriendelijk willen vragen of ik deze in bruikleen mag hebben en bijmaken. U kunt contact opnemen met: Jan-Willem Kempeneers, Wilhelminastraat 59, 4675 BS Sint Philipsland, Tel.: 0167-572432 of GSM: 06-22597790, e-mail: jwkempeneers@rdnet.nl.

Naar "ZEELAND" - Vakantie herinneringen aan Flipland.

Door Cees Verwijs - Michican - USA

Ofschoon mijn herinneringen het meest over Flipland gaan schaarde ik als kind al die indrukken onder het begrip "Zeeland". Ik had een tante Neel in Bruinisse in een winkeltje

op de Ring waar wij soms stopten onderweg naar Flipland. Zij had een hofje met een heg eromheen waar werkelijk de grootste bramen in groeiden. Ik zei haar altijd dat ik liever naar "Zeeland" ging en zij trachtte mij dan te vergeefs bij te brengen dat dit ook al Zeeland was....Het beste mens is al jaren uit de tijd maar toen ik onderlesten in een eetgelegenheid op Bru vroeg of het winkeltje nog bestond wist de eigenaar mij te verzekeren : "O, dat van Neele zeker? Ja dat uusje was ter nog."

Maar dit ter inleiding, want Flipland was de werkelijke bestemming van mijn reis. Als kind ging ik met een volwassene mee op de ms "De Minister" van Numansdorp naar Zijpe, het kan ook vanuit Hellevoetsluis geweest zijn, dat weet ik niet meer zeker. Daarna ging het lopend of met het trammetje naar Flupland. Als Haags bleekneusje een paar weken in de buitenlucht was hét evenement van de vakantie. Als je dan over het dorp slenterde werd door iedere stofdoeken uitslaande vrouw gevraagd : "Van wie bin jie d'r ieen?" en ik zei dan: "Van Keesjan". " O, van Keesjan uut D'n Aeg ...?".

Iedereen scheen Keesjan te kennen die als jonge kerel naar de stad was getrokken om zich te ontwringen aan de sleur en armoe van het landarbeidersbestaan. Helaas kende hij al sinds mijn jonge jaren ook in de stad nijpende armoe vanwege de malaise in de bouw.

Mijn neefjes van Flipland, die allemaal meehielpen om de honger buiten de deur te houden door te werken of met het rapen van tarwe en dergelijke waren jaloers op mij. De "Stadsmeneer", die krijgt iedere dag jam of hagelslag op zijn brood en draagt schoenen. Ik was echter net zo jaloers op hen. Iedere dag lekker stroopvet of wostevet met suiker op die grote plakken brood van eigen tarwe en dan die kripjes spek en die wosteballetjes. Man, ik had graag overgestoken !

Mijn tantes sneden die boterhammen op ouderwetse wijze onfeilbaar tegen de boezem waar een schone theedoek over gedrapeerd was. En 5 millimeter helemaal in het rond, zonder mankeren.

Ik herinner me ook met de Kossemisse de heerlijke traktatie van kleverige bolussen en soms een stukje banket.

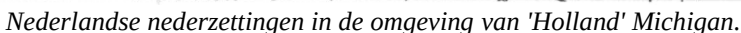
Omdat het nergens een vetpot was hadden niet al mijn neven schoenen en vroeg mijn tante of ik 's zondagsavonds niet mijn schoenen kon lenen aan een van de jongens zodat die ook een keer met schoenen naar de kerk kon. Natuurlijk was dat geen probleem. Die 3 x 2 uren kerk was voor mij als kind geen pretje maar dat zat er nu eenmaal aan vast als je daar was. Het rantsoen pepermunten echter was hier veel groter dan in Den Haag waar we er maar 2 per dienst kregen die dan in vieren werden gebroken, zo had je ieder kwartier een stukje.

Het middenschip der kerke was wit van de vrouwenmutsen en wij zaten meestal boven, waar sommige jongens hun initialen in het hout kerfden als bewijs dat ze daar altijd zaten. Het zingen vond ik prachtig. De voorzanger had een stem als een klok en na 2 of 3 noten viel dan de gemeente bij. Soms moest hij midden in een vers "verpakken" naar een hogere octaaf omdat we zo laag zaken maar over het algemeen, ook dank zij de zangschole, werd er lustig gezongen. Alle buitenaf-mensen betreurden het dat er op zeker moment een orgel werd aangeschaft. Ze zongen juist zo mooi !

In najaar en winter waren de belevenissen ook niet van de lucht . Met Pauw de slachter op tournee van het ene huis naar het volgende om het veareke te kelen. Heel de jeugd trok mee naar de kaai waar het slachtoffer werd gebrand en geschrapt en waar wij vochten om

Vanzelf, om zo iets heerlijks op tafel te krijgen moest er ook geploeterd worden. Poters rapen en koken en niet te vergeten het uitmesten van het varkenspaleis. De gelukkige die dat moest doen kreeg een (goeie ?) sigaar van 2 cent om zich daarmee te benevelen. Met andere woorden: die sigaar moest nog harder stinken dan de mest en dat zelfde gold voor het wegbrengen van de beeremmer achter de kaaidam waar het tij alle ongerechtigheden meenam naar buitengaats. Terugziende op die tijd staat men nog verwonderd dat er niet meer ziekten uitbraken want er werd in dat water gezwommen en gevist hoewel het natuurlijk wel steeds verfrist werd door het getij.

Soms zag ik een neef van vader die mij dan staande hield en 10 gulden in de hand drukte voor mijn moeder. " Ier, niks tegen de vrouwe zeggen 'oor." Ik kon dan haast niet wachten om naar huis te gaan.

Ik had een oudere broer die op Flipland mee ging naar de juun om wat bij te verdienen voor thuis. Zelf was ik niet zo voortvarend maar ging wel mee om te rapen. Wij vonden eens een fazantennest met eieren die stinkvuil waren. Dat werd meteen een gooi-partij en

ik kreeg er een tegen mijn korte broek waarna ik zo goed als verbannen was van het gezelschap, hoewel ik toch nog mee mocht op de bagagedrager terug naar huis.

Ook ben ik een keer van de Oostdijk gerold waar wij aan het dukelen waren op de stangen van het hek en ik mijn greep verloor. Van boven naar beneden door de heuphoge 'broenetels'. Ik zag er uit als een luipaard en werd wild van de brand. Maar tante had overal een oplossing voor, dus die nam mij apart en zei: "Eigen waeter m'n kind". Ik begreep het niet direct maar ik moest in mijn hand piesen en me daarmee insmeren. Nou ik weet niet meer of het heeft geholpen maar ik vond het wel een beetje een vieze bezigheid, vooral in mijn gezicht.

Er waren ook brokken te koop voor 1 cent die de keiharde naam hadden van "Bakkes vol". Een klein jong kwam met een cent in zijn knuistje en zei dan: "Bram, ei-j 'n Bakkesvol ?" "Zo, mo' j'ie 'n smoelvol?" zei hij dan terug. Dat zijn zo van die dingen die je bij blijven.

Mijn oom had ook een bijbaantje als 'drager'. Een van mijn neefjes deed eens de lange jas aan en de hoge hoed op (die zakte meteen over zijn oren) en nam 2 handen vol meel of rijst uit een baal en strooide die rond onder het zangerige aanzeggen van het verscheiden van een zogenaamde buurman op de "gezegende leeftijd van tneg-en-tnegentig jaeren". Tante zat dan op een stoel te dreigen dat 'um rechtuut op most 'ouwe, en "wat so drekt" en anders was het niet best met hem. Maar haar gemoed schudde van het lachen om de kleine belhamel en wij lagen allemaal in een deuk.

Ook de "smitse" van Rozemond was voor ons een aantrekkingspunt als geen ander. Vooral als er een paard nogal schichtig was en bijna de travalje uit elkaar trapte. Maar Loewie de smid was beslist niet bang, hoor.

Ik heb ook nog een herinnering uit de oorlogstijd. Onder de Duitse bezetting was de school gevorderd voor Russische krijgsgevangenen. Die knapen waren nogal bedreven in ringetjes en dergelijke te maken van zilveren geldstukjes. De jeugd en de jonkheid stonden dan bij het hek om negotie te doen met hen. Ze zaten daar toch veilig opgeborgen met alleen de Dam als ontsnappingsroute.

Jaren later had ik verkering op Flipland en toen kwam ik er nóg liever dan in mijn kinderjaren. De rondjes over 't Durp en het Dreefje en de Berrebol liggen mij nog helder bij.

Maar...Het leven neemt soms vreemde wendingen en nu woon ik al weer 51 jaar in Amerika. Maar nog altijd als ik "Thuis" kom dan staat een bezoek aan Flipland steevast op het programma. Helaas vind ik er nu haast niets meer terug van die goeie ouwe tijd behalve (gelukkig) nog wat overlevenden. Het zij zo !

Genealogie voor beginners

In de vorige afleveringen van de Genealogische werkgroep hebben we kwartierstaten gepubliceerd. Deze keer plaatsen we een stamreeks. Aspirant-genealogen wordt vaak aangeraden met een stamreeks te beginnen, om zodoende de kneepjes van het vak te leren. In het kort gezegd: Een stamreeks is een stamboom waar de zijtakken vanaf gezaagd zijn, zodat er een overzicht ontstaat van de voorouders in de rechte mannelijke lijn, dus vader, grootvader, overgrootvader etc.

Stamreeks Elizabeth Beurkens

IX oudbetovergrootvader

Jacques BEURKENS (BEURSKES), overleden te Bergen op Zoom op 22 juli 1766.
Jacques was gehuwd met **Marie BOKHORST**, overleden te Zwolle op 17 juli 1798.

VIII oudovergrootvader

Berend BEURKENS ook genaamd Beurskes, geboren te Deventer in het jaar 1755, overleden te Nieuw-Vossemeer op 20 februari 1827, 72 jaar oud.

Berend was gehuwd (1) met **Elisabeth VAN WESEL**, geboren in het jaar 1775, overleden te Nieuw-Vossemeer op 2 november 1811, 36 jaar oud, dochter van *Johannes VAN WESEL* en *Pieterrella ROSIN*.

Berend is getrouwd te Nieuw-Vossemeer op 2 april 1813, op 58-jarige leeftijd (2) met **Maria Henderina LINDHOUT** (42 jaar oud), dagloonster(in 1813), geboren te Oud-Vossemeer op 13 februari 1771, gedoopt op 17 februari 1771, overleden te Nieuw-Vossemeer op 8 oktober 1842, 71 jaar oud, dochter van *Dinus LINDHOUT* en *Maria VAN DER WEELE*.

Maria is eerder getrouwd op 19 januari 1791 voor de kerk, op 19-jarige leeftijd met *Gijsbert SMITS*, overleden te Nieuw-Vossemeer op 7 februari 1809.

VII oudgrootvader

Willem BEURKENS ook genaamd Pieter Willem, geboren te Maastricht op 23 november 1788, gedoopt op 24 november 1788, overleden voor 1846, hoogstens 58 jaar oud.

Willem is getrouwd op 7 mei 1818, op 29-jarige leeftijd met **Apolonia Christoffelina QUIST** (26 jaar oud), geboren te Nieuw-Vossemeer op 9 april 1792, gedoopt op 15 april 1792, overleden voor 1846, hoogstens 54 jaar oud, dochter van *Anthoni ANTHONISSEN QUIST* en *Maria VAN NIEUWENHUIZEN*.

VIoudvader

Anthonie (Christoffel) BEURKENS, arbeider, geboren te Halsteren op 24 november 1820, overleden te Sint-Philipsland op 27 juli 1872, 51 jaar oud.

Het gezin Beurkens kwam 24 augustus 1849 uit Nieuw-Vossemeer naar Sint-Philipsland.

Anthonie was gehuwd met **Maria CATS ook genaamd Kas**, arbeidster, geboren te Nieuw-Vossemeer op 22 oktober 1822, overleden te Sint-Philipsland op 4 juli 1880, 57 jaar oud, dochter van *N.N.* en *Helena CATS*.

V betovergrootvader

Willem Jacobus BEURKENS, arbeider en landman, geboren te Nieuw-Vossemeer op 16 oktober 1846, overleden te Sint-Philipsland op 24 december 1940, 94 jaar oud.

Willem is getrouwd te Sint-Philipsland op 28 augustus 1872, op 25-jarige leeftijd (1) met **Cornelia Johanna VAN NIEUWENHUIZEN** (20 jaar oud), geboren te Sint-Philipsland op 11 juni 1852, overleden aldaar op 26 mei 1873, 20 jaar oud, dochter van *Johannes VAN NIEUWENHUIZEN* en *Jansje DE GRAAF*.

Willem is getrouwd te Sint-Philipsland op 30 mei 1879, op 32-jarige leeftijd (2) met **Neeltje VAN DEN BOS** (29 jaar oud), arbeidster, geboren te Sint-Philipsland op 19 november 1849, overleden

aldaar op 1 december 1930, 81 jaar oud, dochter van *Willem VAN DEN BOS* en *Adriana MARIA VAN DIJKE*.

IV overgrootvader

Antonie Willem BEURKENS, veldarbeider, klein-landbouwer en ouderling Ned. Hervormde kerk, geboren te Sint-Philipsland op 14 oktober 1889, overleden aldaar op 30 oktober 1959, 70 jaar oud.

Antonie is getrouwd te Sint-Philipsland op 30 april 1909, op 19-jarige leeftijd met **Lauwerina VAN DER REE** (20 jaar oud), veldarbeidster, geboren te Sint-Philipsland op 9 oktober 1888, overleden aldaar op 24 december 1967, 79 jaar oud, dochter van *Laurens VAN DER REE* en *Jacoba Christina Ridderhof*.

De man rechts naast de muziektent is Antonie Willem Beurkens, de tweede vrouw links op de muziektent is zijn vrouw Lauwerina van der Ree. (gen. IV)

III grootvader

Antonie Willem BEURKENS, kassier Boerenleenbank Sint-Philipsland, directeur Rabobank Tholen en voorzitter Schuttevaer Sint-Philipsland, geboren te Sint-Philipsland op 10 september 1931.

Antonie is getrouwd te Middelharnis op 14 oktober 1959, op 28-jarige leeftijd met **Elizabeth VROEGINDEWEY** (25 jaar oud), geboren te Middelharnis op 23 december 1933, dochter van *Dammis VROEGINDEWEY* en *Pieterella DE KORTE*.

II vader

Antonie Willem BEURKENS, geboren te Sint-Philipsland op 21 december 1965.

Antonie is getrouwd te Sint-Maartensdijk op 24 februari 1989, op 23-jarige leeftijd met **Fotiena DE GRAAF** (21 jaar oud), geboren te Bergen op Zoom op 26 juni 1967, dochter van *Adriaan DE GRAAF* en *Cornelia ADRIANA KAMSTEEG*.

Elizabeth BEURKENS, geboren te Rijsbergen op 30 september 2000

Deze stamreeks is samengesteld door A.W. Beurkens, m.m.v. Cees de Koning.

Nieuws van de werkgroepen

De werkgroep Archeologie

De werkgroep doet verslag van de bijeenkomst 17 oktober 2002 : Op deze bijeenkomst besprak de heer Chr. van Terheyden, ons inmiddels welbekend, de vondsten die de heer Jacob Reyngoudt in de 60er jaren op de schorren voor de Steene Poort deed. Zij werden voor die avond en ook voor de inloopochtend op 19 oktober welwillend beschikbaar gesteld door mevrouw J. Verwijs en de heer A. Moerland, die de vondsten van de heer Reyngoudt hebben geërfd. De vondsten zijn op één na allemaal afkomstig uit de 15e eeuw. Dat betekent dus dat ze waarschijnlijk afkomstig zijn uit het Sint Philipsland of Philipskercke dat van 1487 tot 1532 bestond.

De ene afwijkende kruik is afkomstig uit de 17e eeuw. Of die op dezelfde plaats gevonden werd is eigenlijk niet meer met zekerheid bekend. De kruik kan natuurlijk op allerlei manieren ergens terechtgekomen zijn.

De heer C. Kosten liet foto's en krantenartikelen zien over de vondsten die hij in 1988 in de tuin van zijn woning in de Voorstraat 34 deed. Het betreft hoofdzakelijk zgn. Oranjekeramiek uit het eind van de 18^e eeuw; dat is (Delfts) aardewerk met afbeeldingen van leden van het Oranjehuis. Het bevindt zich nu in het Zeeuws Museum.

Het was een zeer interessante avond. Later bleek dat ook verderop langs de Zuiddijk wel keramiek is gevonden. Als er later misschien weer eens grotere getijdeverschillen zijn komt er bij laag water mogelijk nog wel eens een kans om iets te vinden.

C.O.

De werkgroep Dialect

Op de laatstgehouden Algemene Vergadering van onze Kring hebben zich 14 leden aangemeld voor de Dialectgroep. De eerste bijeenkomst met 8 personen was een groot succes. Iedereen was enthousiast en men wilde zo gauw mogelijk weer samenkomen. Deze datum staat nog niet vast, maar dat zal waarschijnlijk eind januari, begin februari zijn, afhankelijk van de beschikbare vergaderruimte.

U kunt zich nog steeds aanmelden. Heel graag zelfs! Vooral ouderen zijn welkom, omdat zij specifieke Fliplandse woorden en uitdrukkingen kennen. Natuurlijk willen wij ook graag jongeren in de groep.

Op 22 maart 2003 is de Ned. Dialectdag in de Schouwburg te Middelburg. Heeft U interesse? Tel: 0167-572336.

E.v.d.V.

De werkgroep Genealogie

We kunnen daarover heel kort zijn. De tijd heeft me na de vakantie ontbroken om me voor te bereiden op deze bijeenkomsten. Toon Beurkens heeft een groot deel van zijn kwartierstaat, die we in deze Cronicke afdrukken zelf in de computer gezet. Tot 1 februari zijn we nog druk in de weer met de voorbereidingen van de foto-expositie ter herdenking van de Watersnoodramp. Daarna hopen we de bijeenkomsten te hervatten.

J.K.

De werkgroep Herdenking Watersnoodramp

Steeds dichterbij naderen we de datum 1 februari 2003. De dag waarop we hopen te herdenken dat 50 jaar geleden Zuidwest Nederland door een Watersnoodramp werd getroffen.

Zodra onze heemkundekring in januari 2000 was opgericht noteerde één van onze leden op het strookje dat ze mee wilde doen in een werkgroep. Men kon een hokje zwart maken waaraan je mee wilde werken. Voor deze dame was er geen hokje, maar ze zou graag een werkgroep oprichten die de herdenking van de Watersnoodramp in 2003 zou voorbereiden, zo stond op het strookje geschreven. Er werd een werkgroep gevormd en deze ging kort daarop aan de slag. Eerst oriënterend, maar al gauw ontpopte de groep onder leiding van voorzitter Toon Beurkens zich tot een professionele groep, die nu een compleet draaiboek klaar heeft om de Ramp van 1 februari 1953 op passende wijze te herdenken.

Daar willen we als bestuur in deze laatste Cronicke van 2002, wat extra regels aan wijden. Het bestuur is de werkgroep bijzonder dankbaar voor het vele werk dat op een voorbeeldige manier verzet is om deze Ramp die zoveel schade en leed berokkende, waardig te herdenken. We zouden meer kunnen noemen maar dat is niet nodig. Half januari krijgen namelijk alle Fliplandse gezinnen een programmaboekje in de bus. Dat ook de schooljeugd en onze oudere inwoners erbij worden betrokken is bijzonder te waarderen.

Vanaf begin dit jaar moest onze vriend en werkgroepvoorzitter Toon Beurkens zich regelmatig laten behandelen in het ziekenhuis. Dat hij toch de groep bleef voorzitten en daar ook moed en kracht voor had, wordt door de werkgroep en het bestuur zeer gewaardeerd. Hij staat nu echter voor behandelingen die bijwerking en vermoeidheid kunnen veroorzaken, daarom is het afwachten of Toon de volgende vergaderingen kan bijwonen. De werkgroep zal dan ook voorlopig onder leiding staan van Jan Ligtendag.

We wensen Toon Beurkens toe dat er voor hem in deze donkere dagen voor Kerst een lichtstraaltje mag gloren. Van harte sterkte toegewenst Toon!

Kort na de Ramp in februari 1953 kwamen ook te Sint-Philipsland militairen in actie om hulp te bieden.

Verslag inloopochtend 19 oktober 2002

Een inloopochtend, laten we dat eens proberen, zo zeiden enkele bestuursleden tegen elkaar. Uiteraard had dat plan ieders instemming. Op zaterdag 19 oktober was het zover in het verenigingsgebouw aan de Schoolstraat. Niet dat het storm liep, maar aan alle tafeltjes die we gereed gezet hadden werd er in boeken gebladerd en met elkaar gekletst en koffie gedronken. Hennie van Rijn had haar schrijfblok meegebracht en noteerde verhalen van

Jo en Mientje Kunst over de vroegere winkeltjes op Flipland. Jan Stoop, voor veel Fliplanders een bekende boer uit de Heense Polder, ging

Tussen boomstronken- en wortels die begroeid zijn met mosselen werd het eeuwenoude potje gevonden. Op de achtergrond is de silo van de CZAV in Sint-Annaland zichtbaar.

eerst de archeologische vondsten van Anthonie Moerland en Coba Verwijs-Reijngoudt bekijken die tentoongesteld stonden. (Groot)vader Jacob Reijngoudt had die ruim 30 jaar geleden bij heel laag water opgegraven tussen de Mosseldam en Steenepoort. Een poosje zijn ze in de "Meestoof" in bewaring geweest, maar Anthonie wilde ze best aan het publiek tonen. Opa Reijngoudt vond de scherven en potten o.m. in een gemetseld keldertje. Onder andere een schaal van aardewerk met daarin nog een restant schalen van eendeneieren haalde hij naar boven uit het in 1532 verloren gegane eiland. Het schijnt dat dit uit het vroegere dorp Philipskercke komt wat zuidelijker was gebouwd dan het huidige. Of je wilt of niet, het doet je wat als je een schaal of een pot van 475 jaar oud van eigen bodem in je handen hebt. Alleen op de hoognodige plaatsen werden de schalen geplazuurd.

Van Bram Kosten C.zn. kregen we met de inloopochtend een reproductie van een kaart van Zeeland zonder jaartal, die in opdracht van Alva is getekend. Een mooie aanwinst.

Stoop kwam bij ons zitten en vertelde dat het zo belangrijk is dat alles wordt beschreven wat we weten van onze ouders en uit onze jeugd. "Schriften aan schriften heb ik al

Het gevonden sieraad met op de achtergrond een kopie van de kaart van Zeeland die in opdracht van Alva werd getekend.

volgeschreven". Hij vertelde over een paard dat bij zijn ouders uit de ruif at en een scherp strootje in zijn oog kreeg. Dat ging ontsteken. Als je er niets aan deed dan werd dat beest blind. Met een schoon voorwerp werd een beetje kristalsuiker tot poeder gestampt op een dubbelgevouwen stukje papier en in het oog van het paard geblazen. Het moest herhaald worden, maar de pijn minderde en het oog genas. Veel en veel meer kan Jan over vroegere geneeswijzen

vertellen. Alles wat hij te weten kwam heeft hij opgeschreven.

Terwijl ik met Stoop zat te praten stapte Leen van der Gouwe binnen met een in een krant gerold voorwerp onder zijn jas. Het bleek een potje van aardewerk te zijn. "Dat heb ik al eens uit het slik gehaald toen het water achter de dijk bij de Zwarte Schouw heel ver weg ging. Dat komt nu nooit meer bloot, maar ik heb foto's van de plaats waar ik het vond. Er stonden boomstronken met wortels". Nog dezelfde dag hadden we de foto's in huis. Ook van het oude dorp, maar dan verder, naar het westen. We kregen het potje van Leen van der Gouwe ten geschenke. We zouden nog makkelijk een bladzijde over die ochtend vol kunnen schrijven. Er waren niet zo veel bezoekers maar de ochtend was één van de rijkste uit ons bestaan.

15 februari 2003 - opnieuw inloopochtend

U zult begrijpen dat we met de inloopochtenden doorgaan. Dat hebben we u op de ledenvergadering al verteld. 15 februari 2003 hebben we als volgende datum geprikt. De bibliotheek met allerlei gegevens die we inmiddels hebben opgebouwd zullen we u dan kunnen tonen. Het opslaan van gegevens die tot nu toe onbekend waren en het

digitaliseren van oude foto's met gegevens, dat vinden onze werkgroepen erg belangrijk. Tijdens de bijeenkomst in februari willen we u die oude foto's met behulp van de computer laten zien. U zult dan zien hoe belangrijk documentatie is. Een foto van iemand van wie het nageslacht niet weet wie het is, heeft geen genealogische waarde. Mocht u in het bezit zijn van oude foto's, ook familiefoto's, die bijgemaakt mogen worden, breng ze dan graag mee. We kunnen met u een afspraak maken om ze te scannen en de gegevens erbij plaatsen. U bent er dan van verzekerd dat er een kopie van het plaatje bewaard blijft. Ook als u belangrijke dingen weet uit overlevering van uw ouders en/of grootouders, schrijf ze op of vertel het tegen ons. En als u iets ouds in bezit heeft kunt u het meebrengen naar de inloopochtend om aan anderen te laten zien. En misschien, als u er zelf geen waarde aan hecht, kunt u in overweging nemen om het aan de heemkundekring te schenken. Bij deze nodigen we u alvast uit voor de volgende inloopochtend. De kachel brandt, voor koffie of een ander drankje wordt gezorgd en gezellig zal het zijn, dat zeggen we u bij voorbaat. Noteer het alvast in uw agenda !

IJspret op de Luijster bij Hollands Hoeve in 1929

Aanvullingen en correcties op de ledenlijst

In de vorige ledenlijst stonden de leden 199, 200, 201 en 215 niet vermeld. Daarom plaatsen we nu een aanvullende lijst vanaf lid 199. Sinds de vorige publicatie hebben zich 12 nieuwe leden aangemeld. U vindt ze op deze lijst vanaf nr. 219. We heten de nieuwe leden van harte welkom.

199	Giesen -Noorthoek, E.C. van der	Oud-Beijerland
200	Splunter - Noorthoek, C. van	Sint Philipsland
201	Noorthoek, C.	Sint Philipsland
202	Hoek, C.	Sint Philipsland
203	Ruijter, A. de	Anna Jacobapolder
204	Plompen . Joppe, M.	Oud-Vossemeer
205	Glasbergen, G.J.	Sint Philipsland
206	Kosten, A.	Sint Philipsland
207	Kosten - Bogert, J.	Sint Philipsland
208	Verwijs - Reijngoudt, J.E.	Sint Philipsland
209	Wagemaker, P.	Sint Philipsland
210	Oeveren, A.J. van	Sint Philipsland
211	Dieleman, C.	Sint Philipsland
212	Gouwe - Westdorp, A.C. van der	Sint Philipsland
213	Giessen, W. van der	Sint Philipsland
214	Faasse, J.M.	Sint Philipsland
215	Braber - den Braber, J.P. den	Sint Philipsland
216	Steijn , A.M.	Sint Philipsland
217	Quist - Moerland , J.	Sint Philipsland
218	Noorthoek, J.J.	Sint Philipsland
219	Hooglander, A.	Sint Philipsland
220	Verkamman, G.L.	Sint Philipsland
221	Boone, J.	Middelburg
222	Brouwer - Geense, J.	Middelburg
223	Stoop (-Boonman), J.G.	De Heen
224	Gouwe, J.M. van der	Oosterhout
225	Zuidweg, J.	Sint Philipsland
226	Braber, F.J. den	Sint Philipsland
227	Aarnoudse, A.J.C.	Rijen
228	Dijke, A.P.K. van	Zierikzee
229	Lindhout, A.	Zoetermeer
230	Ligtendag, J.	Sint Philipsland

